

การจัดการความรู้
(knowledge management)

เรื่อง

แนวคิดในการส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

โดย

กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล

กรมส่งเสริมสหกรณ์มีภารกิจ ในการสร้างค่านิยมและการผลักดันระบบสหกรณ์ให้มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข โดยสนับสนุนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในการให้บริการแก่สมาชิก ให้เกิดความพึงพอใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจอย่างมีคุณภาพ และเที่ยงธรรมกับคู่ค้า ทั้งยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรในระบบสหกรณ์ให้พึ่งตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ส่งผลให้การบริหารจัดการสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เกิดความเข้มแข็งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีธรรมมาภิบาล การดำเนินการอยู่ในกรอบของกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบ

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ มีความรู้ในบทบาทหน้าที่ และมีทักษะในการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์

๒.๒ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมสหกรณ์ มีแนวคิดวิธีการส่งเสริมสหกรณ์ และเข้าใจในกรอบของบทบาทหน้าที่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเป็นแนวเดียวกัน

๓. ขอบเขตของเรื่อง

ในการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เรื่องแนวคิดในการส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในครั้งนี้จัดทำโดยบุคลากรในกลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เนื้อหา

กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีภารกิจในการสร้างค่านิยมและผลักดันระบบสหกรณ์ให้มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข โดยสนับสนุนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ให้บริการแก่สมาชิก ให้เกิดความพึงพอใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น ภารกิจที่สำคัญอันหนึ่ง จึงเป็นการดำเนินการส่งเสริมเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ให้แก่บุคลากรของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไป พร้อมไปกับการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาระบบงานสหกรณ์ให้เข้มแข็ง โดยการพัฒนาการเรียนรู้อันเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในด้านการบริหารจัดการให้กับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจึงต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เกี่ยวกับการส่งเสริมเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ให้แก่บุคลากรสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและประชาชนทั่วไป และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์

๑. การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์จะเป็นเรื่องของการจัดตั้งสหกรณ์ การจดทะเบียนสหกรณ์ การดำเนินงานของสหกรณ์ การเลิกสหกรณ์ การปิดบัญชี และบทกำหนดโทษการทำหน้าที่ในเรื่องที่กล่าวข้างต้น จึงมีลักษณะการกระทำเพื่อให้มีการดำเนินการจนสำเร็จ ตามกฎหมายส่วนจะมีอำนาจหรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของกฎหมาย

๒. การส่งเสริมและพัฒนา เป็นการให้ความช่วยเหลือในลักษณะชี้แจงสอนชักจูงหรือแนะนำให้ปฏิบัติในเรื่องที่จะทำให้เกิดความเจริญ

๓. การส่งเสริมเผยแพร่ และการให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ให้กับกลุ่มเป้าหมายอันได้แก่สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เจ้าหน้าที่สหกรณ์ รวมทั้งประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา และผู้มีความสนใจในสหกรณ์ การทำงานจะเป็นลักษณะของการให้การศึกษอบรมบุคคลในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร บุคคลที่ประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ตลอดทั้งบุคคลที่มีได้อยู่ในสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรแต่มีความประสงค์อยากรู้เรื่อง อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์

๔. การส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ เป็นลักษณะของการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

๕. การกำกับดูแลคุ้มครองสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ภายใต้พระราชบัญญัติ พ.ศ.๒๕๔๒ ในฐานะผู้ตรวจการสหกรณ์

แนวคิดวิธีการส่งเสริมสหกรณ์

บุคลากรของสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสหกรณ์ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในกรอบของบทบาทหน้าที่ รวมทั้งวิธีปฏิบัติให้ถูกต้องเป็นแนวเดียวกัน ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ผู้ปฏิบัติต้องทราบ คือ

๑. จะส่งเสริมสหกรณ์ในเรื่องใด
๒. เป้าหมายการส่งเสริมเป็นใคร
๓. จะส่งเสริมในโอกาสไหน
๔. จะส่งเสริมแต่ละเรื่องอย่างไร

โดยมีผลลัพธ์ที่ต้องการเห็นว่า สหกรณ์สามารถแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกได้อย่างแท้จริง

เรื่องที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสหกรณ์

วิธีการส่งเสริมสหกรณ์ควรที่จะต้องสอดรับ ในเรื่องการตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของสหกรณ์ซึ่งกฎหมายกำหนด และประเด็นแวดล้อมต่างๆที่ประกอบกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนสหกรณ์ไปสู่ความสำเร็จที่คาดหวัง ดังนั้น เรื่องที่เกี่ยวข้องที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จะต้องรู้และเข้าใจจึงประกอบด้วย

๑. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ โดยการชี้แจงให้เห็นว่าเรื่องดังกล่าวมีความหมายอย่างไร สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างไร

๒. แนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ เป็นขั้นตอนวิธีการจัดตั้งสหกรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้ชี้แจงให้คำแนะนำการปฏิบัติต่อผู้ประสงค์ขอลดทะเบียนสหกรณ์ เพื่อให้การดำเนินการรวมกลุ่มเป็นไปอย่างถูกต้อง

๓. สิทธิหน้าที่ตลอดจนบทบาทของสมาชิกสหกรณ์ และสมาชิกสมทบ โดยการนำข้อบังคับของแต่ละสหกรณ์มาขยายความ และอธิบายให้สมาชิกได้มีความเข้าใจในเนื้อหาสาระสำคัญ

๔. บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยตรวจสอบกับข้อบังคับของสหกรณ์ แล้วให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

๕. บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอื่นในสหกรณ์ เช่น กรรมการอำนวยการ คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการศึกษา ว่าคณะกรรมการแต่ละชุดมีอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างจากคณะกรรมการดำเนินการอย่างไร

๖. บทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ โดยการตรวจสอบจากข้อบังคับที่กำหนดไว้ และแนะนำบุคลากรของสหกรณ์รวมทั้งกรรมการดำเนินการได้ทราบ

๗. บทบาทอำนาจหน้าที่ของที่ปรึกษาสหกรณ์ ซึ่งข้อบังคับกำหนดไว้ สหกรณ์มีความประสงค์จะจัดให้มีการปรึกษาก็สามารถให้คำแนะนำแก่สหกรณ์ได้

๘. บทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ ตรวจสอบจากข้อบังคับของสหกรณ์ รวมทั้งข้อกำหนดที่นายทะเบียนสหกรณ์ให้ไว้ว่าผู้ตรวจสอบกิจการมีหน้าที่และความรับผิดชอบแค่ไหน อย่างไร

๙. การประชุมในสหกรณ์และการจัดทำรายงานการประชุม เหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการประชุม ชนิดของการประชุม วิธีการจัดประชุมตามชนิดของการประชุม ผู้เกี่ยวข้องในการประชุม การเตรียมการจัดการประชุม การดำเนินการประชุม การบันทึกรายงานการประชุมและการดำเนินการต่อภายหลังการประชุม ทั้งหมดเป็นเรื่องที่ผู้เกี่ยวข้องของสหกรณ์ต้องรับทราบและปฏิบัติได้ รวมทั้งต้องสอดคล้องตามที่กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์และข้อบังคับของสหกรณ์กำหนดไว้

๑๐. การจัดทำ การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ ต้องสามารถให้คำแนะนำเพื่อให้มีการจัดทำข้อบังคับและระเบียบในสหกรณ์ที่สอดคล้องกับการดำเนินกิจการของสหกรณ์

๑๑. การขยายผลทำความเข้าใจในเรื่องระเบียบคำสั่ง คำแนะนำจากนายทะเบียนสหกรณ์ ให้สหกรณ์เข้าใจ หรือสามารถให้คำอธิบายเพิ่มเติมเมื่อสหกรณ์มีข้อสงสัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้

๑๒. การเงิน การบัญชี และรายงานประจำปีของสหกรณ์ ทั้งกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์ กำหนดให้สหกรณ์มีการจัดทำบัญชีตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด กับต้องจัดให้มีการจัดทำงบดุล รายงานประจำปี ต้องมีความรอบรู้และสามารถแนะนำสหกรณ์ได้

๑๓. การจัดการด้านเงินทุนของสหกรณ์ ทั้งที่ต้องหามาจากแหล่งอื่นและเงินทุนที่สหกรณ์มีเกินความจำเป็นใช้ภายในสหกรณ์ และการนำไปลงทุนภายนอก ต้องสามารถให้คำแนะนำแก่สหกรณ์ได้และสอดคล้องกับกฎหมายสหกรณ์และประกาศของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

๑๔. การจัดการด้านธุรกิจของสหกรณ์ ต้องสามารถให้คำแนะนำได้ โดยต้องคำนึงถึงกรอบวัตถุประสงค์ และอำนาจกระทำการของคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์นั้นๆ

๑๕. การจัดทำแผนงาน การตรวจสอบติดตามและการประเมินผล เป็นเรื่องสำคัญในการกำหนดทิศทางการดำเนินกิจกรรมทางสหกรณ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญที่จะทำให้สหกรณ์เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคม จำเป็นต้องใช้หลักวิชาการให้คำแนะนำแก่สหกรณ์

๑๖. เรื่องอื่นๆ ตามที่สหกรณ์ร้องขอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ต้องสามารถเป็นสื่อในการประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น เพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์

บทสรุป

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จำเป็นต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ สามารถมองโอกาสในการแนะนำส่งเสริมให้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม ก็จะได้รับเชื่อมั่นและเกิดการยอมรับ และเกิดบรรยากาศการทำงานร่วมกันกับสหกรณ์ ลดความขัดแย้ง ทำให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจอยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ ก็จะส่งผลโดยตรงให้ภารกิจของกรมส่งเสริมสหกรณ์บรรลุตามความคาดหวัง